

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
 Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefranktrednih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din. za inostranstvo 80 din. Član sekcije J. U. U. plača list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davski posebe. Pošt. šek. rač. 11.753. Telefon 45-86

Pereče naloge

Izredni časi, v katerih živimo, mečejo svoje sence na vse javno in zasebno življenje. Razumljivo je, da se tudi naša organizacija ne bo mogla popolnoma odtegniti njihovih moči in zato je previdno in pametno, da računamo naše članstvo s tem izjemnim stanjem, v katerem se nahajamo.

Prepoved zborovanj v tem zadnjem razdobju našega društvenega življenja nam resno ogroža normalni razvoj in zaključek vsakoletnega končnega sistemiziranja našega dela za nazaj in za naprej. V trenutku, ko to pišemo, ni še povsem gotovo, če bo hotela oblast tudi za naša zborovanja rigorozno izvajati splošno prepoved, ali bodo deležni naši društveni sestanki posebnega tolmačenja, z ozirom na eminentno notranje organizacijske naloge, ki jih imajo opraviti ti zadnji društveni sestanki učitelstva. Vodstvo sekcije je storilo vse potrebne korake, da predoči na pristojnih mestih potrebo in možnost širokogrudnega tolmačenja zborovalne prepovedi ter se nadeja, da njegova prizadevanja ne bodo brezuspešna, zlasti z ozirom na to, da tudi centralna državna oblast ni nenaklonjena takemu širokogrudnemu tolmačenju v pogledu zborovanj učiteljskih društev.

Vendar pa bi ne bilo pametno, brezpogojno računati s to možnostjo, marveč se je treba pripraviti takoj zdaj že na vsako eventualnost.

V tem primeru bi bilo iniciativno poseganje posameznih članov v delo organizacije, ki se vrši pri nas v glavnem na naših društvenih zborovanjih, onemogočeno in to v času, ki naravnost kategorično zahteva najvišjo aktivnost in intenzivno sodelovanje vsakega poedinca.

Da se ta kalamiteta letošnjega organizacijskega življenja čim uspešneje paralizira, se bodo morali upravni odbori naših sreskih društev v tem izjemnem stanju poslužiti tudi izjemnih metod, da zberejo kljub vsem oviram v svojih forimih rezultanto članskega hotenja z ozirom na moralni in materialni obračun in proračun, ki ju v normalnih razmerah vrši banovinska skupščina.

Jasno pa je, da bi bilo upravnim odborom v tem kratkem času nemogoče zbrati vse težnje posameznikov, če jim poedini člani sami ne priskočijo na pomoč. Zato apeliramo na tem mestu na vse včlanjene učiteljske, da sporoče svoje želje in zahteve, ne da bi čakali na kak neposreden poziv, svojim upravnim odborom. Naloga upravnih odborov je, da v temeljitih razpravah na svojih sejah, zavzamejo stališče v vseh važnih vprašanjih, o katerih razpravlja normalno banovinska skupščina.

Kjer so društva že izvolila svoje delegate, bi bilo zelo umestno, da se k tem sejam pritegnejo tudi oni, ker bi jim razprava v upravnih odborih nudila zaenkrat najboljše nadomestilo za odpadla društvena zborovanja.

Upoštevalo bi pravilo, da več glav več misli, bodo upravni odbori s pridom dopolnili svoje razprave tudi s pritegnitvijo raznih referentov, kakor za Mladinsko matico, Učiteljski pokret, za nadaljevalno šolstvo itd., če niso ti referenti že eo ipso člani upravnega odbora.

Poleg lastnih pobud in onih, ki jih prejmejo od članstva, imajo upravni odbori predložiti tudi od sekcijskega vodstva razne aktualne okrožnice s predlogi in prošnjami, z devajajočimi vsa področja našega organizacijskega življenja. Vse te pobude in okrožnice naj se letos temeljiteje in brez izjem dajo odborovemu plenumu v razpravo, doseženi razpravni rezultati pa točno in z utemeljitvijo zabeležijo.

Če bo vodstvo sekcije primorano, pomagati si v primeru nemogočega sklicanja banovinske skupščine, bodo predsedniki društev pri morebitnem ponovnem posvetu po tako temeljitem razpravljanju v svojih odborih opremljeni s potrebnimi utemeljenimi predlogi ter bi tak posvet nudil maksimum članskega hotenja.

Ne da bi hoteli omalovaževati vsa ostala vprašanja, ki tvorijo predmet banovinskih skupščin, bi letos še posebej opozorili vse članstvo in sreske upravne odbore na problem naše skupne državne organizacijske strukture, ki je postal prav letos izredno pereč.

Slovensko učiteljsko ima za seboj bogato in skušenj polno zgodovino svojih organizacijskih stremeljenj. V nobeni dobi ni izgubilo izpred oči eminentne važnosti množestvene povezanosti ter ni zaradi tega nikdar grešilo s stališča kakih lokalno patriotskih separatizmov. Varujoč svobodo gibanja v svojih avtonomnih organizacijah je stremilo vendarle vedno po višjih organizacijskih oblikah. To stremljenje je danes ta dan še bolj pereče in upravičeno. Prepričani smo zato da bo naše članstvo tudi sedaj našlo najboljše obliko, da bomo — močni znotraj in navzven — predstavljali kot Slovenci in Jugoslavoani s svojo organizacijo vzgled smotrnega hotenja.

Naša žaloigra

Žaloigra, ki se trenutno odigrava in razvija okoli nas, zajema tudi nas, in bolj kot kdaj občutimo vse njeno neskončno gorje. Draginja narašča vse bolj iz dneva v dan, ničesar pozitivnega niso ukrenili proti njej, a razlika med našimi prejemki in cenami življenjskih potrebščin je že dosegla kritično stopnjo. Dočim so nekatere naše sosednje države z ostrimi ukrepi dosegle, da so se cene za malenkost premaknile s svojih tečajev, pa protidraginjske uredbe naših oblasti ne obsegajo vseh pogojev za resnični uspeh pri pobijanju draginje, kar dokazuje veliko malomarnost pri delu za energično odstranitev zla, ki prihaja narodu naproti. — Druge države imajo za pobijanje draginje posebne ustanove za kontrolo cen. V teh delajo strokovnjaki, ki neprestano primerjajo in računajo cene vsakega blaga, ki spada pod uredbo o kontroli cen.

Tudi naši državi je potrebna ustanova takih strokovnjakov, ker maksimiranja cen ne morejo vršiti upravni uradniki kar na pogled, temveč mora opravljati to delo z uspehom in vso natančnostjo le odbor strokovnjakov na osnovi realno ugotovljenih in popolnoma utrjenih dejstev. Zato je ves uspeh naše protidraginjske uredbe jalov, zato še danes karteli in razni drugi spekulanti polnijo svoje mošnjičke na račun trepečega ljudstva. Zato je tudi življenje pri nas iz dneva v dan dražje in življenjski standard vse nižji.

Naraščajoča draginja prvenstveno ogroža obstoj naših družin, osnovne celice države. Družine gladujejo, mnogo jih trpi na občutnem pomanjkanju vsega, kar je neobhodno potrebno za življenjski obstoj. Vsota, ki je za pred letom dni komaj zadostovala za nabavo najpotrebnejše prehrane, sedaj ne zadostuje več, ker se je življenje občutno podražilo, a prejemki so ostali na enaki višini. Naša družina se mora boriti za golo življenje, in se je morala omejiti do skrajnosti na ostale življenjske potrebščine. Podražila se je hrana, podražila obleka in obutev, podražila se je kurjava, skratka, družine so postavljene pred vprašanje obstoja, družine so začele propadati in razpadati. Prirodno je, da se mora človek preživljati in da laže menja stanovanje ter se preseli, če že ni drugače, v najslabše stanovanje, da laže hodi v oguljeni obleki in čez mero zakrpanih čevljev, da laže opusti uživanje gotovih kulturnih dobrin dvajsetega stoletja in da ostaja laže v čim manjšem družinskem krogu, kakor da je — lačen. Samoohranitveni nagon je silnejši, golo življenje je dražje!

Naša družina trpi na svojem dostojanstvu in izpolnjevanju svojih nalog, trpi nje-

na moralna in fizična sila, z njo trpi neposredno naša kultura in prosveta, trpi naše narodno gospodarstvo. Kljub vsemu temu se za zaščito naše družine ni ničesar ukrenilo, temveč je prepučeno sami sebi, da odigra v svoji žaloigri še zadnje dejanje.

V »stoletju otroka« živimo, v dobi, ko vsi znanstveniki, pedagogi in vzgojitelji posvečajo mladini vse svoje sile, voljo in znanje v namenom olajšati ji razvoj in usposobiti jo za delo v prihodnosti. Naš učiteljski stan, postavljen v sredo narodovega življenja, najbolje čuti vse gorje, ki se zgrinja nad našo našo bodočnost. Bleda, suha in lačna, raztrgana in bosa ter telesno in fizično izčrpana prihaja mladina v šolske sobe, kjer s težavo sledi pouku. V njenih očeh ni tistega ognja, katerega smo učitelji vajeni, v njej ni tiste radoznale mladosti, ki stika in vprašuje za vsem, njene oči gledajo za koščkom kruha... Bili so časi, ko so si njeni starši lahko pritrgovali od ust, danes tega ne morejo, zato gladujejo starši in mladina. Da uspehi ne morejo biti povsem zadovoljivi in da iz take mladine ne bo zrastle zdrav, samozavesten in trden rod, ki bo moral prevzeti delo svojih očetov, je docela razumljivo. »V zdravem telesu je zdrav duh« čujemo še tu pa tam in tega bi se morali strogo držati, ako hočemo zagotoviti svojemu narodu lepšo bodočnost.

Draginja resno ogroža tudi ves naš narod, saj ga tvorijo naše družine. V času največjih borb, kar jih je svet videl, borb, ki bodo spremenile današnji družabni in politični red v vseh temeljih, bi moral biti fizično in moralno tako pripravljen, da bi se ničesar ne ustrašil za ohranitev svoje največje dobrine — politične in kulturne svobode. Mnogo se je grešilo v tem oziru, mnogo še se greši, a narod ob pogledu na bogastvo lastne zemlje trpi... Naš narod je v zgodovini pokazal v nešteti primerih svojo mogočno vitalno silo in svojo hrabrost in se zato ne bi prodal za skorjo suhega kruha, naš narod in naše družine hočejo le, da ne trpe na bogati zemlji pomanjkanja zaradi oduševstva.

V taki težki situaciji je sveta dolžnost države, da energično intervenira in zaščiti življenjske interese svojega ljudstva, saj pomeni vsak energični postopek proti neopravičljivi draginji borbo za splošni interes ter vprašanje njene bitnosti. V vprašanju je tudi njena avtoriteta!

Žaloigra se postopoma razvija in se bliža svojemu višku. Vsi nešteti opomini iz vrst našega naroda naj zato ne ostanejo glas vpijočega v puščavi in kar se še da popraviti, naj se popravi!

Vprašanje naših dolgov

O težkem položaju, v katerem se danes zaradi naraščajoče draginje nahajajo vsi državni uslužbenci, pišejo v zadnjem času že najrazličnejši listi. Še prav posebno je v prejšnjih dneh obravnavalo »Jutro« v dveh člankih tudi problem dolgov državnih uslužbencev. (Članka citiramo na drugem mestu.) Že večkrat smo v našem glasilu razpravljali o slabem gmotnem položaju, v katerega smo zašli zaradi plač, ki ne samo da ne dosegajo eksistenčnega minimuma, marveč ne zadostujejo več niti za najnujnejše življenjske potrebe. Toda razne porajajoče se neodložljive nujne potrebe so nas silile, da smo iskali potrebnih denarnih virov z zadolževanjem, ker smo pač upali na zboljšanje razmer, na zvišanje plač ali pa na splošno zvišanje življenjskega standarda. Toda bridko smo bili razočarani. Plače so ostale iste — draginja raste — in z njo tudi naši dolgovi naraščajo.

Kako odplačevati dolgove, v katere je učiteljsko zapadlo ne morda zaradi zapravljivosti in lahkomišelnosti — pač pa zaradi resnične življenjske potrebe. To je vprašanje, ki nas tare in ki je našlo svoj odmev tudi v dnevnem časopisju. Dva predloga sta bila iznešena: moratorij in izdatni, dolgoročni, po možnosti brezobrestni krediti od strani državnih ustanov, odnosno denarnih zavodov.

Moratorij? Večkrat je že padel predlog, naj bi se analogno moratoriju za kmečke dolgove proglasil tudi za dolgove državnih uslužbencev. Bi imela taka ureditev vprašanja dolgov za uslužbenca nekaj pomena in tudi uspeha. Toda ta uspeh bi bil le navidezen — začasn. V današnjih težkih časih — pri tej stalno naraščajoči draginji ne bi zadostovalo, da se nam odloži leto ali dve plačevanje obrov, kajti kljub moratoriju bi dolg še obstojal — tudi delno črtan je (čeprav kaj takega ne bi bilo pričakovati) nas ne bi moglo rešiti težkega položaja. Samo bežen pogled v bodočnost nam še povsem nazorno pove, da nam plače ne morejo več zadostovati za preživljanje, obleko, obuvanje in tudi še za kake kulturne potrebe. In posledica? Beda bi ostala skoro neizpremenjena in moratorij bi ostal brez haska.

Krediti? Država naj bi dala preko svojih denarnih zavodov na razpolago izdatne kredite (zelo izdatni bi morali biti), iz katerih bi dobivali državni uslužbenci dolgoročno brezobrestna ali posojila po zelo nizkih obrestih. Od mesečnih prejemkov bi se nato odtrgovali minimalni neobčuteni obroki. Ta zamisel ni napačna. Vsi oni, ki jih težijo že občutni dolgovi, katerih vračanje zmanjšuje njihove mesečne prejemke, bi posegli po teh kreditih, povrnil vse svoje dolgove in morda bi jim ostalo še toliko, da bi se za silo oblekli in obuli, da bi kupili nekaj najnujnejšega za svojo družino. Ker bi bili ti krediti dolgoročni, ne bi bili obroki tako občutni. Toda tudi ta pomoč bi bila samo začasna, momentana — čeprav mnogo boljša od moratorija. Z enkratno pomočjo je zlo odstranjeno le za nekaj časa — pomoč je le trenutna. Draginja narašča! Potrebe družine se ne zmanjšujejo. Življenjske potrebščine, čeprav najskromnejše, mora imeti. In kako pa potem, če prejemki zadostujejo komaj za golo preživljanje, kaj če se pojavi v družini bolezen, če se naenkrat pojavijo nove neodložljive potrebe — kje vzeti denar? Prosimi ponovno za posojilo, zvišati obremenitev svoje plače! Da! Toda tudi to bo moralo biti enkrat odplačano, in tudi taka rešitev ni več učinkovita in ne more predstavljati splošne ublažitve našega težkega gmotnega stanja, ker je bila pomoč, čeprav morda zelo izdatna, le začasna.

Iščimo pota, iščimo rešitve iz te težke zagate, v katero smo zašli, ne po lastni krivdi. Edina pomoč je v taki rešitvi našega gmotnega položaja, ki nam bo zagotovila stanu primerno plačo. Na dvojen način je možno to izvesti: z zvišanjem plač ali pa z znižanjem dnevnih cen na raven v l. 1931. leta. Seveda je to predlog, ki ga je treba tudi pretehtati s stališča možnosti izvedbe. Skoraj nemogoče se nam dozdeva, da bi bilo danes na kakršnen koli način mogoče spraviti cene vsem najrazličnejšim življenjskim potrebščinam na raven pred septembrom 1939. l., absolutno nemogoče pa jih je spraviti na raven v l. 1931. Prepričani pa smo, da bi pravilna, stroga in objektivna kontrola cen preprečila tako naglo in za nas

naravnost katastrofalno naraščanje cen. Zato bi bila tudi prilagoditev plač dnevnim cenam laže izvedljiva. — Danes pa je stanje tako, da nas more rešiti obupnega položaja edino še zelo izdatno zvišanje plač in stroga kontrola nad cenami v bodočnosti.

Matični listi

Z odlokom kr. banske uprave IV., No. 7923/18, z dne 2. avgusta 1937, so bile s šolskim letom 1937/38. ponovno uvedeni matični listi. Za obvestilo staršem je bil uveden izkaz o šolskem napredku.

Praksa je pokazala, da je matični list še najboljši način evidence učencev. Vsi razredniki dobro vemo, kako nepraktični so bili katalogi in knjižice za učence. Ze samo dejstvo, da je moral razrednik vsako leto prosjačiti za din 2,— za knjižice za učence, je govorilo proti katalogom in knjižicam. Glavni razlog, ki pa govori proti katalogom, je nepreglednost. Ocene učenca so se nahajale v 6—8 katalogih, ali nekaj v katalogih in nekaj v matičnih listih. Če je bilo treba napraviti prevodnico, je moral razrednik pretakniti vse kataloge in razrednice, da je našel podatke, rede in zamude. In razrednik je bil vesel, če so bile vse uradne knjige v redu. Če so bile pomanjkljive, n. pr. da je razrednik pozabil zabeležiti dan učencevega prihoda na tukajšnje šolo, ni mogla biti prevodnica točna, in ta napaka se je prenašala od leta do leta. Večkrat so manjkali redi ali kakšni drugi podatki, ki jih ni bilo mogoče dobiti. Največjo preglavico pa so delali učenci, ki so se stalno selili. Njih podatki so bili raztreseni po vseh šolah, kjer so bili. O njih nismo imeli enotne slike in pregleda. Do pred nedavnim se je namreč prakticiralo, da so se v prevodnice vpisovale ocene zadnjega leta in tako so novemu razredniku manjkali redi za 1, 2, 3 ali še več let nazaj. Učitelj tudi ni imel pregleda čez učni in vzgojni razvoj učencev. Vsakega novega učenca je moral študirati in spoznavati sam. To delo bi mu olajšal dragoceni napotki prejšnjih vzgojiteljev. »Več glav več ve« pravi pregovor. Končno naj omenim še nepotrebno delo, ki so ga imeli razredniki s pisanjem prevodnic in zamudnim iskanjem podatkov.

Vse navedeno je jasen dokaz, kako potrebni so bili matični listi in izkazi. Njih najboljše stran je preglednost, enostavnost in točnost. Učitelj ima točen pregled učenčevega učnega uspeha. Iz matičnega lista je razvidno, kje se je učenec šolal, v katerem predmetu je slab, kako je obiskoval šolo in kakšne hibe ima. Seveda je nujno potrebno, da učitelj dodobra spozna učenčovo dušo in značaj, pozna socialne razmere, v katerih otrok živi, in vedno ter objektivno vpiše v matični list svoja opazovanja in opombe glede otrokovega značaja. Objektivne in stvarne opombe bodo najboljše napotki novemu razredniku. Ako bodo ostale rubrike prazne, tedaj nam matični listi — razen enostavnejše administracije — ne bodo mnogo hasnili. Dolžnost vsakega razrednika je, da si ustvari na podlagi študija vsakega posameznega učenca objektivno sliko in sodbo in jo vpiše v opombo matičnega lista. To velja še prav posebno za učence, ki imajo kako hibo v značaju, ki ovira vzgojno delo, n. pr. nagnjenost k trmoglavosti, oprekanje, nagnjenost k laži in kraji, moralna pokvarjenost, duševne sposobnosti, nadarjenost, lenoba; socialne razmere, pijanost, revščina, ravna oporečnost itd.; zdravstvene prilike; kratko; vse, kar je važno za pravilno ocenjevanje in vzgajanje posameznikov. Vsak matični list mora biti izpolnjen do vseh podrobnosti, podatki morajo biti pravilni in točni. Le pravilno in točno izpolnjen matični list bo olajšal poslovanje.

Glede selitve učencev bi se dalo poslovanje še bolj poenostaviti. Vsak učenec dobi na šoli, kjer je vstopil v l. oddelek, originalni matični list. Ako ostane na tej šoli, pride po osemletnem šolanju original v arhiv. Če se pa odseli, naj se napravi točen prepis originalnega matičnega lista in ta prepis naj spremlja učenca ves čas njegovega šolanja izven matične šole in ne da bi se napravil na vsaki šoli nov prepis. V ta prepis vpišejo vsi razredniki, ki bodo imeli otroka od odselitve iz matične šole do izstopa iz šole. Na ta način bi

Dosebina:

Pereče naloge.
 Naša žaloigra.
 Vprašanje naših dolgov.
 Premestitve po službeni potrebi.
 Velika umrljivost naših otrok.
 Razpis učiteljskih mest na pomožnih šolah.
 LISTEK: 10letnica pevskega zbora »Trboveljski slavček«.
 Splošne vesti. — Osebne zadeve. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski pravnik. — Šolski radio. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Stanovska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Novosti na knjižnem trgu.

odpadli prepisi matičnih listov, ki ležijo v arhivih šol, katere je obiskoval otrok. Po sedanji praksi bo imel otrok, ki se je desetkrat preselil na desetih šolah prepise matičnih listov. Marsikatera šola bo imela prepis matičnega lista učenca, ki je bil tam le dva meseca. Prepis matičnega lista tega otroka bo samo nepotrebna navlaka v arhivu. Učencu, ki se seli, zadostuje en prepis. V razrednici naj se navede kam se je otrok odselil, prepis matičnega lista pa ga naj spremlja ves čas šolanja. Ko učenec izstopi iz šole, shrani prepis matičnega lista šola, iz katere je učenec izstopil, prepis tega prvega prepisa pa naj se pošlje na matično šolo, ki na podlagi tega prepisa izpolni original, v katerega vloži tudi drugi prepis. Tako bo imela podatke matična šola in šola, kjer je učenec izstopil, vsi drugi prepisi pa odpadejo. Učenec lahko dobi spričevalo na dveh šolah, na matični šoli in izstopni šoli. Na ta način se bo administracija otrok še bolj poenostavila.

Matični listi z izkazom o šolskem napredu nam dajejo najlepši in najbolj pregled učenčevega učnega in vzgojnega razvoja. Vsak učitelj se mora poglobiti u učenčevo dušo, v njegove, socialne razmere in skušaj

oceniti učenca temeljito in objektivno. Šele spoznanje učenca nam da temelj za uspešno učno in vzgojno delo. Zato morajo biti v matični list vpisani vsi izsledki in navedene vse pripombe, ki so važne za uspešno vzgojno in šolsko delo.

Poslužite

se pri svojih naročilih

KNJIGARNE
UČITELJSKE
TISKARNE

V LJUBLJANI

in njene podružnice

V MARIBORU

Velika umrljivost naših otrok

Po »Hrvatskem učiteljskem domu« posnemamo ta, tudi za slovensko učiteljsko zanimiv članek dr. Lj. V.

Splošna umrljivost naroda je odvisna od umrljivosti dojenčkov. In od tega, ali se ta umrljivost veča ali manjša, je odvisna tudi številčno stanje naroda. Po statističnih podatkih je znašalo število smrtnih primerov pri dojenčkih na 100 novorojenčkov v letu 1924. sledeče:

Francija	8,5
Danska	8,5
Anglija	7,5
Srbija	11,9
Vojvodina	26,7
Bosna in Hercegovina	13,2
Slovenija (leta 1923.)	13,5
Hrvatska in Slavonija (leta 1922.)	12,2

Ta visoka umrljivost dojenčkov v drugih državah in še znatno večja med našim narodom ima različne vzroke, predvsem prihajajo tu v poštev socialno ekonomski življenjski pogoji. Eden od razlogov je tudi nepravilen in nezadosten način prehrane dojenčka, zaradi česar se pojavljajo pri dojenčkih težka obolenja želodca in črev. Ponovno je treba naglasiti, da zaradi prehrane redkeje trpijo dojenčki, ki so prirodno hranjeni, nego oni, ki se umetno hranijo.

Delovni pogoji matere-delavke v mestu in na deželi so često taki, da ona zaradi delovnega časa, ki traja v mestu približno 8 ur, a na deželi tudi mnogo dalje, ne more posvečati nikake pažnje svojemu otroku, zato ta že v prvih mesecih življenja trpi zaradi nedrednega prehranjevanja.

Veliko vlogo v prehrani imajo socialno ekonomski pogoji življenja. Pri nas je mnogo krajev, v katerih kmetije skoro stalno stradajo, kjer družina 10 do 12 članov živi na komaj enem jutru zemlje, kjer žito niti v prvih mesecih po žetvi ne krije potrebe, kjer se mlečni proizvodi edine krave prodajo v prvo bližnje večje mesto, da bi se za prejeti denar nakupile druge hišne potrebščine, brez katerih se ne more biti. Mati in oče hodita na dnino, a starejši otroci se brigajo za mlajše in najmlajše.

Tu se dojenčki ne hranijo z mlekom, nego s tem, kar se pač ima.

Taki otroci so povsem nezadostno prehranjeni in umirajo radi najmanjšega obolenja, ker pač nimajo nikake odporne sile.

Zelo nepovoljno vpliva na otroško zdravje tudi pomanjkanje hišnega reda in čistoče. Tudi nega samega dojenčka je neprecenljive važnosti za njegovo zdravje in razvoj. Med našim narodom obstoja navada povijanja dojenčka. To se večkrat dela na tak način, da se temu otroku preprečuje pravičen razvoj telesa in svobodno dihanje. Tudi je navada, da je novorojenček držijo v prostorih, ki se zelo poredkoma prezračijo, posebno pozimi in to z izgovorom, da bi se otrok ne prehladil. Ako je otrok dobro pokrit mu je nad vse potreben svež zrak, zato je treba otroka tudi pozimi nositi na prosto.

So pri nas kraji, kjer ima kmečka hiša več prostorov, toda kljub temu stanuje in spi vsa družina, staro in mlado, bolno in zdravo, v eni sobi, a ostali prostori so pripravljeni, da se držijo v redu ter čakajo na goste! Pri tem največ trpijo najmlajši, ker so najboljčutljivejši. Drugačne so razmere tam, kjer vsa družina zaradi pomanjkanja živi v enem samem prostoru, v katerem se tudi kuha in tudi nima nikake možnosti, da svoje stanovanje poveča. Ta tesna stanovanja so navadno mračna in vlažna, brez sonca in svetlosti ter je v njih pravo prezračevanje tudi nemogoče. Vse to zelo nepovoljno vpliva na slab organizem dojenčka, ki sam ne more vzdrževati toplote kot odrasli. Zato tudi deluje še prav posebno kvarno na neodporni organizem dojenčka umetna prehrana in nehijsko stanovanje v poletnih mesecih.

Mnoga kožna obolenja dojenčkov in malih otrok bi se dala preprečiti z rednim kopanjem, vzdrževanjem čistoče in primernim oblačenjem. Nesnažga je nadalje tudi razlog, da se pri malih otrocih zaredijo razni paraziti — gliste.

Se posebej je treba naglasiti tudi to, zelo važno dejstvo, da v državi, kjer nad 50.000 ljudi letno umrje zaradi tuberkuloze, to zelo vpliva tudi na umrljivost dojenčkov.

Po statistiki je naša država z ozirom na umrljivost malih otrok med najslabšimi.

	Na 1000 prebivalcev letno umre:		
	do 1 leta	0—41.	0—141.
Nemčija	2,79	0,81	0,33
Danska	1,83	0,47	0,26
Češkoslovaška	3,68	0,90	0,38
Srbija	4,29	3,46	0,33
Vojvodina	6,73	2,10	1,33
Bosna in Hercegovina	5,36	4,32	0,80
Hrvatska in Slavonija	7,17	3,65	1,32
Slovenija	4,23	2,47	1,68

10letnica pevskega zbora „Trboveljski slavček“

Trboveljski slavček je praznoval preteklo nedeljo 10letnico svojega obstoja, svojega delovanja in propagande za našo mladinsko glasbo. Ze davno prej je pričel tov. Šuligoj z delom v mladinskih zborih in je Trboveljski slavček nekaj višek njegovega delovanja. Ta pevski zbor je bil ustanovljen v Trbovljah, v kraju, kjer je prebivalstvo po večini enotno in ga torej tvorijo tudi otroci socialno enako stoječih staršev. Velika kriza, ki je ravno pred 10 leti dosegla v Trbovljah višek, je dala videz, da je ta pevski zbor ustanovljen radi tega, da pokaže na bedo, pomanjkanje in težke prilike v našem največjem rudarskem revirju. Res je, da v početku niso smatrali tega pevskega zbora za nekako umetniško družino, temveč le kot oznanjevalca trpljenja in bede. Saj nam je vsem še v spominu prvi nastop tega pevskega zbora v Ljubljani, ko so poslušalci odhajali iz koncertne dvorane solznih oči, v prvi vrsti radi skromnih oblek, ki so jih nosili ti mali pevci. Toda delo Trboveljskega slavčka je šlo dalje, pot si je utiral s svojimi umetniško dovršenimi nastopi in dosegel tako visoko stopnjo, kakršno doslej še ni dosegla nobena slična mladinska umetniška korporacija. Svoje nastope je prirjal pri nas — v inozemstvu ter so strokovne kritike dokaz, da je naša trditev in naša zavest pri oceni delovanja tega pevskega zbora pravilna.

Za 10letnico je izdal Trboveljski slavček, slično kot ob petletnici, posebno brošuro, v kateri v najmarkantnejših potezah opisuje svoje desetletno delo. Na prvi strani je slika kraljevskega namestnika g. dr. Radena Stankovića, največjega podpornika in dobrotnika Trboveljskega slavčka. Gospod kraljevski na-

meštink stalno podpira pevski zbor in z največjim zanimanjem in razumevanjem spremlja njegovo delo. Vsak čas so odprta njegova vrata zastopnikom Trboveljskega slavčka in nikdar niso odhajali od njega brez podpore ali brez bodrilne besede za delo v bodoče. — Prav gotovo je, da mu je Trboveljski slavček dolžan največ zahvale. Na drugi strani je slika sedanjega pevskega zbora z dirigentom Avgustom Šuligojem in upravo pevskega zbora. Da so v upravi zastopani vsi sloji je razvidno iz seznama odbornikov: Suša Jože, zidar pri TPD, Podbršček Slava, učiteljica, Pavlič Efreim, učitelj, Alič Anton, rudar, Osterc Anton, upravitelj meščanske šole, Pleskovič Ilka, učiteljica, Simončič Franc, rudar, Koritnik Leopold (oče pevke Rezike), delavec pri TPD, Turk Jože, učitelj, Pavlič Marijan, učitelj, in Režun Ivan, mizar pri TPD. Na tretji strani je slika ustanovitelja, artističnega in organizatoričnega vodje Trboveljskega slavčka Avgusta Šuligoja. Četrta stran obsega sledeče poglavje:

ŠTEVILKE GOVORIJO

Umetniško in propagandno delo trboveljskega slavčka.

T. S. je nastopil v 73 krajih; v Jugoslaviji v 62 krajih, v inozemstvu — na Češkoslovaškem, v Nemčiji in Bolgariji — v 11 krajih. V desetih letih je imel 215 glasbenih prireditvev; 135 koncertov, 69 matinej za šolsko mladino in 11 radijskih koncertov. Od teh je bilo v Jugoslaviji 121 koncertov, 55 matinej in 8 radijskih koncertov; v inozemstvu 14 koncertov, 14 matinej za šolsko mladino in 3 radijske koncerte.

Poleg omenjenih nastopov je pel T. S. v 23 krajih pri duhovnih opravilih in tudi sodeloval na mnogih humanitarnih in kulturnih prireditvah. — Radio je prenašal koncerte 32krat. Oddajal je nastop tudi za Ameriko,

Po navedenih podatkih je umrljivost majhnih otrok v naši državi zelo visoka in visoko prekaša število umrljivosti v drugih državah. Ako to primerjamo z umrljivostjo dojenčkov pridemo do zaključka, da pri dojenčku naravna prehrana večkrat odpravi kvarne vplive socialno ekonomskega značaja, medtem ko to pri malih otrocih ne pomaga. Tu se kažejo neizbežne težke posledice slabega ekonomskega stanja, slabe nege in nezadostne prehrane. Poleg tega pri malih otrocih znatno doprinese k velikemu odstotku umrljivosti tudi razne nalezljive otroške bolezni, ki se pojavljajo zlasti med šolsko dobo. Bolno dete se često prepušča raznim mazanjem, namesto da bi ga peljali k zdravniku, ki bi dal staršem točna navodila za zdravljenje in jim tudi povedal, kako je treba postopati, da se taka bolezen ne razširja po vasi.

Dolžnost naš vsih je, da v mejah možnosti, ki nam jih dopušča današnje težko družabno stanje, naredimo vse, da se te razmere vsaj nekoliko ublažijo.

V Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znanice; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovoznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

Splošne vesti

SEJA GLAVNEGA ODBORA JUU

14. in 15. junija t. l. bo v Beogradu seja glavnega odbora Jugoslovskega učiteljskega združenja. Dnevni red:

1. Direktive za nadaljnje delo JUU.
2. Delo upravnega in izvršnega odbora JUU.
3. Finančno poročilo: vplačevanje članarine, številčno stanje članstva in društev obračun, proračun in letno poročilo.
4. Pravila.
5. Delo sekcij — poročila predsednikov.
6. Izvršeni sklepi glavne skupščine.
7. Sekcijske skupščine.
8. Dnevni red, mesto in datum 20. glavne skupščine JUU.

Iz dravske banovine se bodo udeležili seje glavnega odbora: tov. Metod Kumelj, Drago Supančič, Roš Franjo in Ciril Hočevar.

TEČAJ ZA VITALNO STATISTIKO

Sola narodnega zdravja v Zagrebu je sklenila prirediti meseca julija 1940. tečaj za vitalno statistiko za učitelje. V ta tečaj bodo sprejeti prvenstveno oni učitelji, ki sami že aktivno proučujejo vas in vaše otroke, ter se na osnovi tega borijo za njihovo zboljšanje. Namen tečaja je učitelje teoretično in praktično seznaniti z nekaterimi statističnimi metodami, ki bi jim naj služile uspešno nadaljevati raziskovalno delo.

Pogoji za sprejem v tečaj so:

1. Lastno originalno gradivo, ki bi ga bilo treba obdelati.
2. Dokaz o svojem dosedanem publicističnem delu (popis del in dostavitev separatnih odtiskov, v kolikor ti obstojajo).

katerega je prenašalo 110 ameriških radijskih postaj.

Za glasbene prireditve je naštudiral in izvajal v 42 programskih kombinacijah 121 del jugoslovske skladateljstva.

Na koncertih je intoniral 2533krat, na matinejah 1064krat, za radijske koncerte 152krat; skupno 3749krat.

Koncertom je prisostvovalo okroglo 74.000 odraslih, matinejam 43.000 mladine; skupno okroglo 117.000 oseb.

Humanitarno delo Trboveljskega slavčka.

Sodelujočim pevcem je T. S. nudil:

za šolske potrebščine	din 17.742,50
za obuvala	din 18.300,—
za blago za obleke	din 27.413,40
za jedila in podpore	din 31.443,25
za razno	din 1.575,25
za kolonije in R. K.	din 97.813,75
Skupno	din 194.288,15

Na peti strani je prav zanimiv zemljevid, iz katerega so razvidne vse pevski poti Trboveljskega slavčka pod naslovom »Iz črnega revirja v svet«. Spodaj je navedeno, da so doslej prepotovali Slavčki z železnico, avtobusi, parniki in električno železnico 20.171 km. Tri nadaljnje strani obsegajo glasbene ocene iz časopisov, ki izhajajo v Ljubljani, Beogradu, Zagrebu, Parizu, Zürichu, na Dunaju, v Olovincu, Sofiji in Milanu. Na zadnji strani so navedeni oni, katerim se Slavček zahvaljuje za moralno in gmotno pomoč: Nj. Vel. vit. kralju Aleksandru I. Zedinitelju, Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vel. kraljici Mariji, kr. namestniku dr. Radenu Stankoviću, ministru za prosveto, narodni skupščini, kraljevski banki upravi v Ljubljani, Trboveljski premoškopni družbi, trboveljski občini, ministru g. dr. Albertu Kramarju, predsedniku senata g. dr. Antonu Korošcu, Dragu Supančiču, Dominiku Čebinu, trboveljskemu učiteljskemu, mno-

Razpis učiteljskih mest na pomožnih šolah

Pred kratkim so bila razpisana prosta učiteljska mesta na pomožnih šolah. Med drugimi pogoji, ki so potrebni, če hočeš doseči eno teh mest, sta tudi pogoja, da mora kandidat imeti najmanj štiri službena leta in ne sme biti starejši od 28 let.

Kdor je določal te pogoje, ni pomislil, da so s tem najbolj prizadeti tisti, katerim se stavijo ovire od tedaj, ko so zapustili učiteljske. To so tisti, ki so maturirali z 20. ali 21. letom. Nato jim je vojaška obveznost vzela eno leto in če k temu še prištevamo tri ali štiri leta čakanja na službo, so bili stari že 26 let. Ako hoče tak zadostiti omenjenim pogojem, mora imeti vsaj štiri službena leta. Torej je star 30 let. S tem pa je prekoračil določeno starost 28 let.

S tem razpisom se lahko okoristijo le tisti, katerim je bila sreča mila, da so že takoj po maturi nastopili službo. Ostali, ki so s čakanjem na službo bili itak že dovolj udarjeni, se s tem razpisom sploh ne morejo okoristiti.

Ravno tako se ne morejo okoristiti tudi starejši učitelji, ki izpolnjujejo vse ostale pogoje, razen tistega glede starosti; torej tisti, ki so se tekom službe poglobili v otroško miselnost in otroško dušo. Saj pri manj nadarjenih otrocih dosežeš z razumevanjem in ljubeznijo več kakor z odličnim znanjem.

Zato, če že mora biti pri teh razpisih določena starost, naj se določi starost 15 let!

K. F.

3. Določitev teme, ki bi jo kot obiskovalec hotel v tem tečaju obdelati.

4. Obveza, da bo zastavljeno temo do konca obdelal in v sporazumu z vodstvom tečaja publiciral.

Sola da udeležencem tečaja brezplačno skupno stanovanje in hrano.

Tečaj se začne 4. julija 1940. in traja ves mesec julij.

Prijave naj se pošljejo po pošti na naslov »Škola narodnog zdravlja, odsjek za vitalnu statistiku, Zagreb, Mirogojska cesta 4.«

Obvestila o sprejemu v tečaj bodo objavljani prešli do 25. junija t. l.

POZIV!

Sreska učiteljska društva se ponovno naprošajo, da dostavijo sekciji mesečne prijave za junij, ker jih sekcija nujno potrebuje zaradi priprave v svrhu pravočasne zaključitve letnega obračuna. Ob enem prosimo vsa društva, da nakažejo sekciji pripadajočo članarino in likvidirajo svoje obveznosti sekciji v čim višji meri.

Smatrajte ta apel za nujen in važen!

UPRAVA SEKCIJE JUU.

— Praktični učiteljski izpiti bodo v prihodnjem šolskem letu od 1. oktobra t. l. do 15. maja 1941. Učitelji pripravniki, ki službujejo v okrajih Brežice, Črnomelj, Gornji grad, Kamnik, Kočevje, Kranj, Krško, Laško, Lj. tija, Ljubljana-mesto, Ljubljana-okolica, Logatec, Novo mesto, Radovljica in Škofja Loka, naj po dopisnici javijo do 20. t. m. izpitnemu odboru, kdaj žele delati izpit. Ko izpolnijo pogoje, naj vložijo pravilno operirano prijavo preko šolskega upraviteljstva.

gim občinam, raznim institucijam, podjetjem in številnim posameznikom.

2. junija so se zbrali v Trbovljah številni prijatelji Trboveljskega slavčka in skupno z občinstvom napolnili do zadnjega kotečka veliko dvorano Sokolskega doma. Uvodoma se je zahvalil odbornik Trboveljskega slavčka g. Alič Anton vsem navzočim za obisk in podal kratko zgodovino Trboveljskega slavčka. V znak priznanja in zahvale je izročil v imenu zbora g. Avgustu Šuligoju krasen bokal, gosposdu Dragu Supančiču pa akvarel Trbovlje, ki ga je naslikal slikar Sirk. Gospod Lajovic je izročil g. Šuligoju odlikovanje pevskega saveza zlato kolajno z diplomom. V imenu sreskega načelstva je čestital k jubileju šolski nadzornik Ernest Vranc. Nato je sledil koncertni program, sestavljen iz biserov slovenske mladinske glasbe. Posebno je ugajala s svojimi solo nastopi Rezika Koritnikova, ki je tudi dokazala aktivno bilanco svojega 10letnega dela. Navzoči so bili vzhiceni od njenega krasnega glasu in umetniškega izvajanja. Koncert je bil zaključen z izvedbo venčka narodnih pesmi. Koncert je dokazal, da je Trboveljski slavček po 10 letnem delu na izredni višini in da ga niso mogle vse zapreke in vsi zli nameni ter podtikanja odvrniti od njegove poti. Njegova pot je pravilna, zato so se razblinile vse zapreke in Trboveljski slavček more danes z največjim zadoščenjem in zadovoljstvom gledati v preteklost in z najboljšimi upi v bodočnost.

Po koncertu so si navzoči ogledali razstavo, v kateri je Trboveljski slavček s sliko, risbo in grafikoni nazorno prikazal svoje delo. Iz razstave je pa tudi razvidno, kako ogromno delo je izvršil Trboveljski slavček za dvig naše mladinske glasbe, tako produktivne kakor tudi reproduktivne. Trboveljskemu slavčku želimo tudi v bodoče mnogo uspehov in še več razumevanja od onih, ki bi morali z vsemi sredstvi gojiti in podpirati tako delo.

sreskega načelstva in prosvetnega oddelka kr. banske uprave na drž. izpitni odbor za praktične učiteljske izpite v Ljubljani.

Predsednik Prijatelj Ivan, direktor.

— Razstava s prodajo mladinskih ročnih izdelkov. Glavni odbor društva Rdečega križa je poslal vsem banovinskim sekcijam Podmladka dopis P. št. 1778 z dne 30. maja t. l., v katerem pravi: »Glavni odbor društva Rdečega križa je sklenil prirediti letošnjo jesen v Beogradu razstavo, na kateri bi se prodajali ročni izdelki članov Podmladke Rdečega križa iz vse države. Smoter razstave ne bi bil samo ta, da se pokaže, kaj izdelujejo naši člani, ampak da se z razstavo nudi priložnost, da se razstavljeni predmeti tudi vnovčijo po čim ugodnejši ceni. En del izkupička bi se poslal šolskim odborom za njihove blagajne, odn. kot nagrada za tiste, ki so izgotovili prodane predmete ali kot povračilo za porabljeni material. Ostali prejemki bi se porabili za »Fond za postavitev Doma Podmladka Rdečega križa v Beogradu.«

Ker se koncem šolskega leta prirejajo razstave ročnih izdelkov, bi se najlepši izdelki teh razstav lahko posebej odbrali in shranili v šoli, da se pozneje pošljejo Glavnemu odboru. Zadržati naj se predmeti, ki ne zavzemajo dosti prostora, kateri se lahko prodajo, ter taki, ki se uporabljajo v pisarni ali doma. Seveda morajo biti ti predmeti lepo izdelani, kakor n. pr.: slike, načrti, ženski ročni izdelki, rezbarije, škatle, okvirji i. dr. Gleda naj se na to, da se izbere predmeti, ki so karakteristični za kraj, kjer so bili izdelani, kakor n. pr.: lutke v narodnih nošah, predmeti z narodno ornamentiko itd. Predmete, ki bodo pripravljani za razstavo, bo prejel Glavni odbor od šolskih odborov v začetku prihodnjega šolskega leta. Predmeti bodo v Beogradu razstavljeni in po možnosti prodani, šolskim odborom pa se bo poslala cena, ki jo bodo zanje zahtevali. Neprodani predmeti bodo vrnjeni šolam. — Vsem šolskim odborom Podmladke Rdečega križa pa tudi nevlčanjenim šolam najtopleje priporočamo udeležbo na tej razstavi.

vas-Logatec; Demšar Antonija, Železniki; Zupane Valerija, Spodnja Loka-Kočevje; Grčar Angela, Ig pri Ljubljani; Ritonja Hedvika, Kamnica pri Mariboru; Schott Vida, Komenda; Čermelj Viktor, Prevorje; Berglez Marta, Vojnik; Pucelj Ivana, Dobropolje; Kranjc Gizele, Ljubljana; Podboj Ana, Laško; Svete Stanko, Zalog; Semen Mara, Breg pri Ptujju; Markič Alojzij, Selce-Skofja Loka; Strah Gabrijela, Birčna vas pri Nov. mestu; Podberšek Franciška, Sostro; Kovač Marija, Dol pri Ljubljani; Orač Olga, Sv. Križ; Libešal Karla, Ljubljana; Obram Marija, Tezno; Richter Zora, Strigova; Macarol Rudolf, Šostanj; Rautner Julka, Sevnica; Strah Leopoldina, Vel. Lašče; Lukič Kristina, Ljubljana; Koglot Josip, Pobrežje; Tomažič Božidar, Marenberg; Leban Ljudmila, Sv. Marjeta pri Ptujju; Rajne Dragica, Rajhenburg; Sancin Antonija, Hrastnik; Hvala Ana, Artiče; Peršič Alojzija, Bakovci; Hribar Marija, Cezanjevci; Radin Marija, Zidani most; Gačnik

Marija, Guštanj; Valenčič Milica, Šmarje-Grosuplje; Kraker Mira, Leskovec; Vovk Slava, Brežice; Polak Nada, Slov. Konjice; Flegar Anton, Trbovlje; Gerlanč Bogomil, Celje; Jereb Ana, Letuš; Rus Mila, Kamnik; Trdina Franciška, Celje; Perko Veronika, Št. Lovrenc na Dol.; Bežek Marija, Zalna; Apih Marija, Ljutomer; Furlani Ladislav, Gornje jezero; Brezovnik Ivana, Ig; Klinc Drago, Senovo; Demšar Renata, Ljubljana; Kuhar Marija, Mokronog; Gselman Roza, Zg. Sv. Kungota; Podboj Elza, Begunje; Frece Valentin, Tržič; Zvan Andrej, Dol. Lendava; Benčina Olga, Vrhnika; Aparnik Gojmir, Videm-Krško; Bitenc Rudi, Ptuj; Kramar Draga, Kamnica; Puntar Vilko, Radovljica; Judnič Regina, Rečica-Crnopolje; Fettich Oton, Kapele; Bitenc Franc, Št. Vid pri Kamniku; Mihelič Ivo, Krka na Dol.; Režabek Marijana, Slovenske Konjice; Jereb Milan, Letuš; Knašič Vikt., Zalec; Fanton Anka, Jezersko; Inkret Alfonz, Senkov turn.

Osebnne zadeve

Napredovanja v VI. in VII. skupino

V VII. položajno skupino so napredovali sledeči učitelji in učiteljice: Potočnik Pavla, Donačka gora; Stanič Ivan, Bakovci; Novčan Julija, Laporje; Turjak Kristina, Petrovče; Sekirnik Maks, Oplotnica; Rajher Emilija, Sv. Barbara; Poznik Ana, Ptuj; Vižintin Rudolf, Sv. Jurij; Snuderl Hinko, Apače; Zdešar Ljudmila, Št. Janž; Zupan Marija, Dovje; Stefancioza Andrej, Studenice; Rajner Mara, Braslovče; Kos Berta, Dobrovo; Bajde Oton, Maribor; Sonenvald Josipina, Vuzenica; Janseničnik Ana, Št. Ilj; Grum Andreja, Skofja Loka; Perko Franciška, Vrhpolje; Senčar Franciška, Bučka vas; Robinščak Srečko, Šostanj; Pečar Emilija, Makole; Kalan Marija, Bukovica; Cilenšek Vinko, Slovenj Gradec; Lah Ida, Pragersko; Erker Milan, Petišovci; Kulčar Zofija, Ponikva; Borko Angela, Sladki vrh; Potočnik Matilda, Griže; Vutkovič Srečko, Sevnica; Jereb Marija, Rajhenburg; Zen Danica, Dvor; Petelin Marija, Ribnica; Kmecl Božena, Sv. Jurij; Šetine Jasna, Krčevina; Gerbič Lambert, Sp. Polskava; Ornik Cecilija, Rače; Podjaveršek Marija, Rogška Slatina; Šijanec Martina, Ormož; Regoršek Bogomir, Ljutomer; Mančič Marija, Nova cerkev; Robič Marija, Spitalič; Hvalat Davorina, Boh. Bistrica; Grafenauer Ludvik, Fram; Škerbine Franc, Št. Rupert; Drobnič Anica, Begunje; Škerbine Antonija, Št. Rupert; Bartenjev Emilija, Jesenice; Strah Anton, Velike Lašče; Tavčar Angela, Jesenice; Kas Elizabeta, Št. Ilj pri Velenju; Jeral Franciška, Predvor; Horvat Julijana, Stanetinci; Podnar Toma, Kostanjevica; Mencej Martin, Kožje; Gregorič Edvard, Litija; Politeo Filomena, Jesenice; Arneje Karolina, Št. Lovrenc; Sedej Pavla, Grahovo; Potokar Olga, Log; Potočnik Adalbert, Zagorje; Turk Stanislav, Metlika; Mahnič Marija, Cerklje; Lahajner Julija, Stara cerkev; Stanič Olga, Ribnica; Čekala Miroslav, Sv. Marjeta; Kostanješek Ernestina, Maribor; Prisanl Jože, Črna; Koželj Ema, Sv. Peter pod Sv. gorami; Korbar Vladimir, Sv. Peter; Cimerman Vilma, Dolga vas; Prelog Mihael, Svetina; Smodič Anton, Ptuj; Klanjšek Terezija, Sv. Jurij pod Kumom; Samsa Marija, Vojnik; Stopar Josip, Tezno; Vorišič Ana, Kamnik; Kocijančič Josipina, Prevalje; Bister Julijana, Sv. Križ nad Jesenicami; Milkovič Adam, Homec; Jereb Bogomir, Senovo; Pertot Milan, Maribor; Tavš Gabriel, Novo mesto; Andoljšek Stanislav, Gozd; Knap Antonija, Štore; Prisanl Ivan, Petrovče; Ambrož Martin, Stranice; Zimer Josipina, Mala Polana; Dolgan Alojzij, Sevnica; Topolovec Pavla, Sp. Polskava; Lunaček Franc, Mirna; Vostner Julija, Metlika; Snudrl Ljudevit, Braslovče; Klement Edvin, Polhov Gradec; Vidmar Mirko, Šmarje pri Jelšah; Bregant Sonja, Ribno; Sirkni Franciška, Polje; Levstik Eleonora, Brežice; Urban Valerija, Sv. Lenart; Bratkovič Vida, Leskovec; Zebre Rosanda, Begunje; Debeljak Vida, Skofja Loka; Grčar Ana, Zalog; Štubel Marija, Krupinci; Ditrh Marija, Kočevska Reka; Lavrič Marija, Mali Slatnik; Brumen Bena, Ptuj; Tavčar Marija, Borovnica; Horvat Bela, Krog; Cikelj Ana, Gorje; Oman Ciril, Tržič; Stefe Ivan, Pristava; Stanič Ernest, Ribnica; Pogačnik Stanislav, Hrastnik; Zorec Angela, Št. Vid; Blejck Katarina, Leskovec; Retel Vanda, Šmarje; Ravbar Marija, Dobrič; Volčjak Ana na Uncu; Sketelj Albina, Braslovče; Gabrovce Ana, Ziri; Lundeir Dušan, Trbovlje; Ražem Milan, Loški potok; Hribar Ivan, Št. Lovrenc; Cucelj Bruna, Podbrežje; Hrast Natalija, Brdo; Perčič Angela, Voklo; Košmerl Franciška, Zagorje; Hladnik Julija, Celje; Podjaveršek Albin, Rogška Slatina; Bevc Marija, Št. Janž; Urbajs Alojzija, Dol; Osterc Marija, Sv. Andraž; Rataj Oskar, Sv. Križ; Novak Ana, Sv. Gregorij; Jerše Danijela, Dobrova; Košmerl Vinko, Zagorje; Goršič Jožefa, Št. Jurij; Plemelj Matilda, Leše; Škerget Karel, Ženavlje; Majhen Ivana, Ptuj; Štrukelj Marija, Šmartno; Šlibar Terezija, Bled; Jeraj Franciška, Celje; Križnič Vilma, Sv. Trojica; Bernot Nada, Vurberg; Mohorko Ciril, Studenice; Mešl Josipina, Planica; Malešič Emilija, Maribor; Zorjan Justina, Št. Pavel; Janež Stanislav, Sv. Lenart; Modic Olga, Puconci; Kalčič Antonija, Blejska Dobrava; Kiferle Danica, Ribnica; Zupan Alojzija, Blatna Brezovica; Engelman Vladimira, Maribor; Vičar Franc, Polenšak; Hari Marija, Stenjevci; Mlekuž Franc, Trnje; Perger Viktor, Toplice; Švigelj Viktor, Št. Jernej; Jordan Nada, Št. Jernej; Rošker Janez, Ljutomer; Verbek Neža, Zreče; Kolar Marija, Ljubno; Kokolj Miroslav, Dol. Lendava; Miller Cecilija, Velenje; Jurkovič Milena, Slatina

Radenci; Stres Boris, Prevalje; Globokar Ivan, Grahovo; Cirkovci; Ferk Leopoldina, Limbuš; Kus Viljem, Lom; Strus Franc, Blagovica; Lenartič Marija, Dornova; Kubik Antonija, Negova; Rogl Franc, Sv. Lenart; Vunderl Neža, Naraplje; Roje Avrelj, Goriče; Sepec Kristina, Sv. Lovrenc na Dr. polju; Horvat Marija, Krog; Tratar Josip, Borovce; Zolnir Ljubislava, Slovenj Gradec; Šumer Ida, Slatina Radenci; Jerela Zofija, Vodice; Majhen Aleksander, Ptuj; Markun Vladimira, Dob; Završnik Albin, Bled; Prelovec Irma, Dolsko; Ocvirk Angela, Kalobje; Lovrec Ada, Cirkovci; Zupančič Josip, Selce; Ferencič Franciška, Šmarje; Fink Oton, Bukovica; Lužar Vida, Podzemelj; Radonič Ana, Ribnica; Čeh Ivan, Vučja vas; Koce Vilma, Mengeš; Zdešar Henrik, Št. Janž; Džura Ivan, Radvanje; Dvorsak Terezija, Ljutomer; Furek Roman, Brezovica; Podboj Ljudmila, Laško; Knuplč Jožefa, Sv. Jakob; Jarnovič Franc, St. Lambert; Lapajne Anton, Sv. Peter; Neugebauer Gabrijela, Dvor; Horvat Albina, Sv. Duh; Stiglic Jožefa, Rečica; Ambrožič Branislava, Dobropolje; Vrtačnik Angela, Loški potok; Kus Marija, Lom; Primožič Alojzij, Vavta vas; Kodrič Leopoldina, Hajdina; Roje Anzelma, Goriče; Gaber Ana, Homec; Lončar Angela, Zitečka vas; Šlibar Martin, Toplice; Šlibar Marija, Toplice; Mehora Drago, Krašnja; Repič Ivanka, Stari trg; Čič Albin, Dokležovje; Kete Antonija, Bevke; Kos Josipina, Sv. Lovrenc; Kušar Katarina, Sv. Ana; Paternoster Marija, Vavta vas; Menih Ivana, Topoišica; Leban Jelica, Žužemberk; Zalar Amalija, Dobropolje; Možina Boris, Preska; Draksler Adolf, Marenberg; Pikel Franc, Gorje; Pustotnik Marija, tajnica v Skofji Loki; Turnšek Silva, šolska tajnica v Celju; Jankovič Josip, Kostanjevica; Borštner Josipina, Maribor; Udovič Franciška, Kropa; Kus Gizele, Št. Rupert; Mihitsch Ljudmila, Gotenica; Kirbič Avgusta, Sv. Urban; Toplak Valerija, Središče; Rupnik Vinko, Ljubljana; Kokalj Franciška, Kolovrat; Hafner Ruperta, Sv. Lovrenc; Koch Danica, Trbovlje; Alt Danica, Slov. Bistrica; Kokolj Marija, Dol. Lendava; Bračko Antonija, Murska Sobota; Lazar Karla, Tomišelj; Robič Anton, Spitalič; Brenčič Marija, Hajdina; Košar Ivana, Šmartno; Čekada Marija, Sv. Jakob; Kuhar Vida, Kotle; Podboj Jakobina, Griže; Kerkoč Marija, Gaberk; Dežela Gabrijela, Notranje gorice; Cvetko Ana, Maribor; Bračko Elza, Dobropolje; Ankele Florijana, Videm; Nagu Miroslava, Sv. Jakob; Kopriva Ivan, Zagorje; Sedelbauer Vida, Ptuj; Klinc-Beker Marta, Senovo; Perko Ivan, Vrhpolje; Klavara Nada, Jesenice; Krebelj Ana, Sv. Lenart; Bajec Jakob, Javorje; Krivograd Josipina, Guštanj; Papis Alojzij, Nedelica; Kuharič Irma, Mežica; Šilimovac Ivan, Melinci; Gotz Ivan, Sv. Marjeta.

V VI. skupino so napredovali sledeči učitelji in učiteljice: Petrič Ida, Dol. Lendava; Petrič Marija, Orehoviča; Tomine Ida, Trebnje; Soršak Antonija, Podbrežje pri Mariboru; Eršek Franc, Sv. Marjeta pri Mariboru; Tomazič Zora, Marenberg; Božič Adalbert, Rače pri Zid. mostu; Sojer Franciška, Kočevje; Mihailovič Mira, Dol. Logatec; Klemente Avguštin, Dobrava pri Ljubljani; Gorup Franc, Sv. Florijan v Sl. gor.; Kuljiš Helena, Rudnik pri Ljubljani; Stopar Stefanija, Tomišelj pri Ljubljani; Fatur Josip, Dobrava pri Ljubljani; Bregant Zora, Teharje; Stopar Ivan, Tržič; Čuk Franjo, Teharje; Bonča Leopold, Sevnica; Uhlir Marija, okrajna tajnica v Kamniku; Grašanovič Marija, Trnje; Golob Josip, Sv. Trojica p. Mariboru; Ertelj Marija, Negova-Ljutomer; Jelenc Božidar, Srednja vas-Radovljica; Jarc Vera, Ženavlje-Murska Sobota; Knapič Janko, Šmarje pri Jelšah; Hribovšek Vida, Motnik pri Kamniku; Mrak Jože, Sv. Andraž v Slov. gor.; Vidmar Olga, Skofja Loka; Stupan Milica, Maribor; Arh Vida, Srednja vas pri Bohinju; Premk Irena, Iga vas-Logatec; Zupan Bogomila, Koprivnica; Habič Justina, Boh. Bistrica; Vokač Ivan, Zg. Polskava; Rape Vladislav, Senčur pri Kranju; Schrott Marija, Jesenice; Štuhc Jakob, Hoče; Ovsenek Josipina, Ljubljana, Bohinc Leopold, Sostro pri Ljubljani; Valkavec Franc, Šmartno-Kranj; Hercog Gabrijela, Krizevci; Miculinič Rudolf, Bled; Remic Pavla, Mirna peč; Koder Vida, Ihan; Zabuškovec Albina, Slivnica; Izlazar Olga, Šmartno pri Litiji; Gabrček Franja, Koroška Bela; Kušar Ana, Blagovica; Klemenčič Helena, Predoslje, Kolart Amalija, Sevnica; Potočnik Peter, Kranj; Pavlič Efrem, Trbovlje; Vončina Josip, Iga

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— »Zadolženost učiteljstva in uradništva« je naslov članka v »Jutru« od 5. junija, v katerem so priobčena tudi sledeča razmotrivanja: Državni in samoupravni uradniki vseh vrst in stopenj so se s posebno resnostjo zavedli svoje odgovorne dolžnosti ter s svojim povečanim delovnim naporom dokazali, da cenijo svojo domovino in so pripravljeno nanjo vse žrtvovati. Vse javno uradniško stopa preko najtežjih žrtev. Posebno velja to za naše podeželsko učiteljstvo, ki v tišem naporu svojih energij dela v najbolj izpostavljenih delih ter kot klicar zdravega narodnega napredka in kot narodni svetovalec, pomočnik in vodnik stoji na braniku domovine. Današnji gnotni položaj učiteljstva ni več v pravem razmerju z važnostjo njegovega dela. Poglejmo številke! — Štiri tisoč slovenskih učiteljev ima nad 20 milijonov dolga in to okrog 6 milijonov pri denarnih zavodih, 10 pri zasebnikih, ostale 4 milijone pa znašajo hipoteke. Ze v prejšnji dobi je učiteljstvo komaj izhajalo s svojimi skromnimi plačami, zato je venomer opozarjalo na svoj težavni finančni položaj. — Učiteljstvo potrebuje za svoje delo ugleda, ker ima opravka z živo materijo, z narodom, ki pa zahteva brezpogojno le resničnega človeka, sproščene vse skrbi za vsakdanji kruh. Danes mora učitelj, razjeden od skrbi, učiti in voditi narod v optimistični veri v zdravo odpornost naroda mimo vseh nevarnosti. Nič boljši ni položaj ostalega javnega nameščentstva, saj polovica od njih ne prejema niti 1000 din mesečnih prejemkov, ki so z uredbo zaščiteni za zasebne uradnike kot njih minimalna plača. — Učiteljstvo in uradniki so navezani na svoje skromne dohodke, upniki nas preganjajo brez odmora. Če ni možno dvigniti plače na primerno višino, naj se doseže vsaj zaščita naših dolgov ter ugodnosti pri njih odplačevanju odnosno v prevzemu dolgov s strani države. — Posebno obsejno učiteljstvo prenaša danes naravnost neznosne eksistenčne razmere ter kljub temu dela z vsem idealizmom, zato bi bil na mestu za dobo teh razmer — moratorij. Spomnimo se samo bolehnega učitelja s šestimi stotaki in nekaj ukrenimo v zaščito najbolj izpostavljenih javnih delavcev.

— Reševanje uradništva iz dolgov. — Potrebni so dolgoročni krediti iz državnega denarnega zavoda. Iz dneva v dan rastoča draginja in penzike plače, ki že prej uradnikom niso zadostovale za dostojno preživljanje, potem pa kupičenje uradniških dolgov — vse to je dalo povod, da so se začeli posamezniki oglašati v dnevnem časopisu, da opozore javnost na težave, ki moré slovensko uradništvo. Uradništvo, ki točno in z vso požrtvovalnostjo vrši svoje dolžnosti, pač zasluži pozornost in upoštevanje, da bo moglo službo opravljati kolikor mogoče brez velikih tegob. — V »Jutru« 5. t. m. je člankar navedel točne številke dolgov, ki bremenijo naše narodno učiteljstvo. Dvajset milijonov dinarjev! Če je že okoli 4000 slovenskih učiteljev, ki so v splošnem vajeni skromnega življenja, tako zadolženih, koliko mora šele znašati dolg vsega našega uradništva! Gotovo pa dolgovi našega uradništva niso iz zadnjega časa, ko je zaradi izrednih razmer začela rasti cena vsem življenjskim potrebščinam. Dolgovi so pač že izza zadnjih dni. Ker uradništvo že prej ni moglo izhajati s službenimi prejemki, toliko težje izhaja zdaj. Kako naj uradnik pri stalno isti plači krije vse nujnosti, pri tem pa še odplačuje dolg, ki ga je bil prisiljen narediti v celo ugodnejših razmerah? — Zatrjujejo, da na zvišanje službenih prejemkov ni misliti. Vendar bo treba kaj ukreniti, da se odpomore uradništvu iz stiske, v katero ni zašlo po lastni krivdi. Člankar svetuje med drugim uradniško zaščito. Ta pa gotovo ne bi bila umestna. Danes vemo, da tudi kmetu zaščita ni dosti pomagala. Zaščiteni kmet je izgubil zaupanje pri kreditorjih. Redki so med kmeti, ki jim je zaščita bila v resnici dobrodošla. Kmet je voljen plačati dolgove; treba mu je le dati prilike, zaslužka in vnovčenja poljskih pridelkov v razmerju s potrebščinami, ki jih mora kupovati. — Podobno bi torej bilo z uradništvom, če bi bil za svoje obveznosti zaščiten. Bilo bi nemara več škode kakor koristi, prizadeta bi bila tudi stanovska čast. Tudi moratorij ne bi bil idealna rešitev. Pomagano bi bilo uradništvu za nekaj časa in spet bi pri tem trpel njegov ugled. Vendar je država dolžna zaščititi uradništvo. Kakor se je zavzela za kmeta in prevzela njegove dolgove, tako mora tudi za uradništvo kaj storiti. Vendar mora biti

rešitev častna. Kak državni denarni zavod naj bi nudil zadolženemu uradništvu potreben kredit, da se poplačajo dolgovi, za katere je treba plačevati visoke obresti. Kredit pri državnem denarnem zavodu pa naj bi bil — če že ne brezobresten — vsaj na kolikor mogoče nizke obresti, in uradništvo bo vse to voljno zmogovalo. Posojilo naj bo dolgoletno in zavarovano s službenimi prejemki. — Vprašanje uradniških dolgov je važna zadeva, katere država kot službodajalka in gospodarica ne more in ne sme prezreti. Prvi pogoj pa je primerno zvišanje službenih prejemkov, da bo povsod dosežen eksistenčni minimum. V resnih časih smo se vsi zresnili in uradništvo opravlja svoje dolžnosti s še večjo voljo kakor kdaj koli prej. Dobiti pa more viden dokaz zadoščenja. A to je: človeka dostojno življenje. »Jutro« 8. VI.

— »Teško stanje nameščentva« je naslov daljšega članka v Slovenski besedi od 7. junija, v katerem pisec pravi med drugim: Draginja z vsakim mesecem narašča. Zasebna podjetja so bila primorana naraščajoči draginji primerno zvišati prejemke svojim uslužbencem! — Na eni strani je namreč draginja naraščala zaradi splošnih izrednih razmer, na drugi strani pa se je toliko pisalo po časopisu o predstojećem zvišanju prejemkov državnim nameščencem, da je vsakdo pričakoval bistveno zboljšanje, zaradi česar so cene življenjskim potrebščinam naravno tudi zaradi tega poskočile! Uredba o pobijanju draginje pa nikakor ni dosegla svojega namena! — Brez eksistenčnega minima nihče ne more živeti, samo pri tem pa ni napredka in družini, ki mora imeti vendar tudi nekaj duševne hrane in izobrazbe! Državni nameščeneč je hrbtnica države, zaradi česar je v eminentnem interesu države same, da se to vprašanje že enkrat pravilno in temeljito reši! — Vedno in vedno se poudarja, da ni kritja za večje izdatke! Tudi to je mogoče in se mora najti! Kako pa krijejo drugod izdatke za svoje drž. nameščence?! Pred okoli 35 leti se je na našem ozemlju pokrivalo izdatke za drž. nameščence deloma s specielnim davkom na železniške vozne listke! Imamo poleg tega še na razpolago neobdavčeno žganjekuho (na kotle). Žganjekuho je treba pošteno obdavčiti, saj žganje vendar težko škoduje narodnemu zdravju! Nadalje se more bolj obdavčiti luksusne predmete, večje dobičke velepodjetij in horendne prejemke upravnih svetnikov in ravnateljev itd.

— Glasnik P. T. T. št. 154, prinaša zaključke »Glavne uprave udruženja uradnikov P. T. T. stroke, ki so bili sklenjeni na seji 9. 10. in 11. maja 1940., med drugim tudi sledeče: Pretresajoč materialni položaj ptt. uradnikov, Glavna uprava je konstatirala globoko razočaranje celokupnega članstva, ker se dana obetanja v pogledu povišanja dohodkov niso izpolnila. Namesto da se pripravijo ефективne mere proti draginji, spekulaciji, se vsak dan dovoljuje povišanje cen raznim predmetom, pa tudi onim, katere proizvajajo državna podjetja. Radi tega se Glavna uprava solidarizira z delom akcijskega odbora ter predlaga, da se zahtevam državnih uslužbencev, ki so bile predložene kraljevski vladi, najhitreje ugotovi, da bi se državni uslužbenci rešili neizogibne katastrofe.

Učiteljski pravnik

— Stanarina z neučitelji poročenih učiteljic in otroških vrtnaric — razsodba upravnega sodišča. Upravno sodišče v Celju je v konkretnem primeru na tožbo mestne občine v Ljubljani zoper odločbo kr. banske uprave v Ljubljani z dne 12. februarja 1940., IV., št. 596/1, zaradi priznanja stanarine N. N., otroški vrtnarici v Ljubljani, izdalo razsodbo A 78-40/7 z dne 7. maja 1940., ki se glasi:

»Tožba se zavrne kot neosnovana.

RAZLOGI: N. N., otroška vrtnarica v Ljubljani, je z vlogo z dne 31. maja 1939, prosila mestno občino ljubljansko, da ji glede na tolmachenje, ki ga je dal državni svet z odločbo občne seje z dne 21. decembra 1938., št. 32.605/38., § 84. zakona o ljudskih šolah naknadno izplača stanarino za čas od 1. novembra 1934. do 31. julija 1937., ko ni živela s svojim možem-učiteljem v istem kraju. Mestno poglavarstvo je to prošnjo zavrnilo z odločbo z dne 10. julija 1939., I-4.,

štev. 41.844 kot neosnovano, češ da ima na osnovi §§ 23., 29. in 84. zakona o ljudskih šolah (zljš) pravico do stanovanja ali stanarine le državni učitelj ali učiteljica ljudske šole, ne pa tudi otroška vrtnarica, da pa ta stanarina prosilki tudi zato ne pripada, ker se odločba državnega sveta ne more nanašati na čas pred 21. decembrom 1938., ko je tudi državni svet bil mnenja, da učiteljica poročena z neučiteljem sploh nima pravice do stanarine.

Prigovor N. N. zaradi te odločbe je mestni svet s sklepom z dne 12. oktobra 1939. zavrnil kot neosnovan iz istih razlogov kakor mestno poglavarstvo prošnja, o čemer je bila N. N. obveščena s pismenim odpravkom z dne 7. novembra 1939., I-4., No. 46.315/6.

Ko je N. N. zaradi tega sklepa mestnega sveta vložila pritožbo na kr. bansko upravo, je le ta z odločbo z dne 12. februarja 1940., IV., 596/1., ugodila in izrekla, da je otroško vrtnarico smatrati za učiteljico, za katero veljajo §§ 84. in 174. zljš in da pripada tožiteljici zaprosena stanarina tudi iz razlogov odločbe občje seje državnega sveta z dne 2. decembra 1938., št. 32.605/38.

Po razlogih te odločbe se s pojmom ljudske šole in učitelja v njej ne bavijo določbe §§ 23., 29. in 84. zljš, ampak je ta pojem opredeljen v § 7. zljš, ki pravi, da so ljudske šole tudi otroški vrtci. Zato pripadajo pritožiteljici v materialnem pogledu isti prejemki kakor drugim ljudsko-šolskim učiteljem, torej tudi stanarina.

Odločbe občnih sej državnega sveta so pa obvezne za upravno sodstvo. Njihov pomen je prav v tolmačenju zakona. Zakon pa je treba tolmačiti kot tak in od tlej, ko je stopil v veljavo.

Zoper to odločbo je potem vložila mestna občina ljubljanska pravočasno tožbo na upravno sodišče, v kateri predlaga nje razveljavljenje iz naslednjih razlogov:

1. V § 84. zljš je priznana stanarina samo učiteljem ljudskih šol. Pojma učitelja ljudske šole pa ne daje § 7. zljš, na katerega se sklicuje toženo oblastvo, ampak § 48. zakona o učiteljskih z dne 12. septembra 1929., št. 1415/103., v katerem je rečeno: Kandidat, ki opravi učiteljski diplomski izpit, pridobi kvalifikacijo za učitelje ljudske šole. N. N. pa nima diplomskega izpita za učiteljico, ampak je dovršila le tri razrede meščanske šole in prebila izpit za samostojno otroško vrtnarico. Vrh tega so v § 73. zljš zamišljeni dve vrsti otroških vrtnaric: Take z učiteljsko šolo, ki so razen tega napravile izpit za otroško vrtnarico, in take, ki nimajo popolne učiteljske kvalifikacije. Razlika je potem tudi v napredovanju. Medtem ko morejo prve napredovati do VI. položajne skupine, napredujejo druge le do VII. položajne skupine.

Kr. banska uprava vsega tega ni upoštevala in tako kršila zakon.

2. Tudi naziranje kr. banske uprave, da velja tolmačenje državnega sveta, dano k § 84. zljš od dneva veljave zakona, nima osnove v zakonu. Odločbe občnih sej državnega sveta namreč nikdar ne veljajo za nazaj, kakor tudi ne zakoni, če to ni izrecno navedeno. Sklep občje seje državnega sveta z dne 21. decembra 1938., št. 32., 605/38., pa nima take klavzule.

Upravno sodišče je o tožbi razmotrivalo takole:

K tožbi točka 1.

V našem primeru je sporno, ali je N. N. kot otroško vrtnarico z nepopolno učiteljsko kvalifikacijo smatrati za ljudskošolsko učiteljico iz § 84. zljš ali ne. Mestna občina ljubljanska trdi, da ne, medtem ko je kr. banska uprava nasprotnega mnenja.

Prav ima kr. banska uprava.

Če je določba o stanarini v zakonu o ljudskih šolah, potem je treba predvsem v tem zakonu dobiti pojem učitelja državne ljudske šole, ki mu pripada stanarina. To tem preje, ker ima ta zakon v VI. poglavju posebne določbe o osebu, ki poučuje na državnih ljudskih šolah. Tu so v §§ 70. in 76. določbe o vrstah učiteljstva in njegovi izobrazbi in so v § 73. navedene kot vrsta učiteljstva otroške vrtnarice, in sicer brez razlike s popolno in nepopolno učiteljsko kvalifikacijo. Da je šteti otroške vrtnarice med učiteljice ljudskih šol, izhaja še posebej iz določb §§ 70. in 76. zljš. V prvi določbi je rečeno, da vsem državnim ljudskim šolam, med katere spadajo po § 7. zljš tudi otroški vrtci, poučujejo učitelji in strokovne osebe, v drugi je pa povedano, da se smejo za poedine strokovne predmete zlasti v nižjih ljudskih šolah, postavljati strokovno naobrazene osebe kot honorarni učitelji. Ker otroške vrtnarice niso strokovne osebe, more veljati samo za učiteljice. Če so pa to, jim gre tudi stanarina po § 84. zljš.

Ni pa tudi sprevideti razloga, zakaj ne bi imela otroška vrtnarica s popolno učiteljsko kvalifikacijo pravico do stanarine, ona z nepopolno pa ne, če opravljata službo v enakih razmerah. Namen zakonske določbe § 84. zljš je vendarle ta, preskrbeti učenemu osebu na ljudskih šolah stanovanja, na deželi v naravi, po mestih in trgih po akvivalentu v denarju. Stanovanje pa potrebuje vsaka učna oseba brez ozira na kvalifikacijo.

K tožbi točka 2.

Kar se tiče vprašanja, kakšen vpliv imajo odločbe občje seje državnega sveta, se pripominja, da so po § 13. zakona o poslovnem redu pri državnem svetu in upravnih sodiščih take odločbe obvezne le za oddelke državnega sveta, torej zaradi tega niti ne za upravna oblastva niti za upravna sodišča. Vendar se pa upravno sodišče v našem primeru pridružuje stališču, ki ga je zavzel državni svet v odločbi občje seje z dne 21. decembra 1938., št. 32.605/38.

Za odločanje v posameznih primerih je pa brez pomena, kdaj je državni svet to odločbo izdal. Državni svet je mnenja, da ima zakon tak smisel, kakršen je razložen v odločbi. Ne more se pa reči, da ima zakon tak smisel šele od odločbe državnega sveta, ampak samo, da ga ima že od svojega početka.

Šolski radio

—r Petek, 21. junija: Kramljanje z mladino; g. Miroslav Zor.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 16. junija, ob 17. uri predaval g. inž. Suhadolc: Organizirajmo kmet. knjigovodstvo.

Mladinska matica

—mm V 3.—4. številki »Časopisa za zgodovino in narodopisje« ocenjuje J. Kontler Klemenčičev zgodovinski čitanko »Iz starih in novih časov«. Tu čitamo med drugim: Sodobni zgodovinski pouk je nemogoč brez primernih priročnikov, katerih Slovenci žal še nimamo. Kako pa jih potrebujemo, je pokazalo zanimanje, s katerim je šola sprejela Klemenčičevo delo, prvi poskus zgodovinske čitanke za slovensko dečo. Knjiga vsebuje v slovenskih zgodovinskih učbenikih običajno gradivo, sličice iz sive davnine, o Rimljanjih, starih Slovanih, pripoveduje kako smo živeli pod grajskim jarmom, kako je bilo v srednjeveškem samostanu, kako v srednjeveškem mestu, kako v časih Martina Lutra, kako so nekoč sodili itd. Poudarek je predvsem na zgodovinskem okolju in šele v drugi vrsti na tem, kako se je v tem okolju naš človek uveljavljal. Mladinoslovno želi šolska deca slik o naši preteklosti v pripravljeni obliki. V tem oziru je avtor bolj skromen in prinaša pretežno zgodovinske opise. Podajanje psihološko ustreza, kjer je naravno, ne pa, kjer je shematizirano. Knjiga dosega zgodovinsko točnost, kjer sledi zaokroženim slikam poklicnih zgodovinarjev, brez zadostne vsebine pa ostaja, kjer avtor zaokroženih slik ni imel na razpolago. Z izdajo dela sta napravila avtor in založnica prvi korak do prepotrebne zgodovinskega priročnika.

—mm Ekspedicija knjig Mladinske matice se je začela 11. t. m. za vse šole, ki so poravnale tudi že 10. obrok, so bile knjige že odposlane in jih imajo najbrže že naročniki v rokah. Le naročniki, ki prejmejo knjige v skupnih zabojih po železnici, knjig še niso prejeli. Zanje bodo odposlane prve dni prihodnjega tedna. Prosimo pa, da šole, ki dobijo knjige po železnici, prejmejo ker povzročajo sicer zamudo tudi za šole istega okoliša, ki so naročino že poravnali. Šole, ki dobijo knjige po železnici, sprejmejo posebno obvestilo s potrebnimi pojasnili. Tisti, ki niso poravnali vseh 10 obrovov, knjig ne prejmejo. V tem pogledu ne bo mogoče delati prav nobene izjeme.

—mm Knjige, ki jih prejmejo, te dni člani Mladinske matice, so:

Arnošt Adamič: »Ljudje v viharju« z ilustracijami Božidarja Jakca. Josip Ribičič: »Upornice«, z ilustracijami L. Trčkove, in Pavel Kunaver: »Zakladi sveta« z mnogimi fotografskimi posnetki.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

SKRB UPZ ZA MLADINSKO GLASBO

Poleg drugih nalog svojega širokega delokroga si je nadel Učiteljski pevski zbor delovati tudi za povzdigo mladinskega petja s tem, da ustanovi skupno organizacijo vseh naših mladinskih pevskih zborov, da z njimi prireja pevске festivale in da izdaja glasbene edicije.

UZP je nekaka stalna pevska šola, v kateri se učitelji-pevovodje seznanjajo s podrobnim delom v pevskih zborih, predvsem mladinskih, in iz katere je v teku 15 letnega obstoja izšlo že lepo število novih pevovodij, ki so se navdušeni nad lepoto naše pesmi posvetili popolnoma delu v pevskih zborih. Pri študiju koncertnih zborov dobi članstvo toliko praktičnih napotkov, da lahko prevzame z znanjem, ki si ga je pridobilo na učiteljskem ter izpopolnilo pri UPZ, vodstvo različnih pevskih zborov. Iz vrst našega stanovskega zbora je končno izšla tudi pobuda za ustanavljanje sodobnih mladinskih pevskih zborov.

Prva večja prireditve za povzdigo mladinskega petja, ki jo je izvedel UPZ, je bil mladinski pevski festival v Ljubljani l. 1934., na katerem je nastopilo 1400 mladih grl iz različnih krajev naše ožje domovine. Bila je to velika in lepa slavnost, lepa manifestacija učiteljskega dela, ki je našla v naši glasbeni javnosti velik odziv, dosegla v vsakem pogledu velik uspeh in s katere so šli mladi pevci navdušeni in z veseljem na novo delo. S čistim dobičkom te prireditve je UPZ ustanovil fond za mladinsko glasbo, iz katerega je prejelo nekaj zborov podpore. Po načrtih naše stanovske pevske družine naj bi ta fond služil skupni organizaciji mladinskih zborov, za nadaljnje prirejanje mladinskih pevskih festivalov in za razpis nagrad za mladinske skladbe. Na žalost je bil imenovani fond lanske leto docela izčrpan.

Skupna organizacija mladinskih pevskih zborov, katere do sedaj naš zbor še ni mogel izvesti, kakor bomo videli iz nadaljnjih vrst,

ne po lastni krivdi, je imela namen postaviti delovanje naših mladinskih pevskih zborov na enotno podlago, dvigniti s tem kvaliteto njihovega dela ter jih gmotno in moralno podpirati v njihovem prizadevanju. UPZ je objavil v »Učiteljskem tovarišu« večkrat na vidnem mestu prošnje in pozive na šole in pevovodje, da mu pošljejo potrebne podatke, ki so potrebni za ustanovitev take skupne organizacije. Prejel je samo štiri odgovore, in sicer od Glasbene šole v Ljutomeru ter narodnih šol v Smartnem ob Paki, Vitanja pri Celju in Zagradca pri Žužemberku. Pri takem odzivu seveda UPZ ni mogel misliti na ustanovitev tako potrebne skupne organizacije, ki ne bi ostala brez večjega vpliva na splošen razvoj naših mladinskih zborov in mladinske glasbe. Zbor te namere še ni opustil in jo bo skušal realizirati v najbližji bodočnosti.

Glasbene edicije so nastale iz potrebe in pomanjkanja primernih mladinskih skladb za sestavo koncertnih programov za različne šolske proslave in prireditve. UZP je začel izdajati periodično glasbene priročnike, v katerih naj bi bile primerne eno-, dvo- ali večglasne mladinske pesmi z ali brez spremljave za proslavo prvega decembra, Vidovega dne, Slomska itd. Imel je tudi namen izdati obširen priročnik pod naslovom »Štirje letni časi«, v katerem bi bile zbrane primerne pesmi, ki se dajo uporabiti pri strnjemem pouku v šoli. UPZ je hotel pomagati z njim našemu učitelstvu pri praktičnem delu v šoli.

Prvo glasbeno edicijo je izdal UPZ leta 1931. ob stoletnici rojstva Frana Levstika pod imenom »Mladini«. Emil Adamič je zbral 8 najlepših tekstov omenjenega knjižnega prvaka, jih vglasbil in poslal naši mladini v veselje in razvedrilo. Posebnost te zbirke je nekaj kompozicij, ki se dajo izvajati kot otroške igrice s petjem (»Mačka, miš in miška« in »Vrabc in konje«). Zbirka ni dosegla zadovoljive razprodaje.

Druga glasbena edicija je bila namenjena proslavam materinskega dne, ker se je ravno pri sestavi koncertnega programa za ta šolski praznik občutilo največje pomanjkanje mladinskih zborov. Glasbeni priročnik je izšel l. 1938. pod naslovom »Materinski dan« v nakladi 1000 izvodov. Na 36 straneh najde učitelj veliko izbrano eno-, dvo- in troglasnih pesmic ter dve kratki igrici s petjem (»Materin god« in »Mamica je žalostna«).

Pri subskripciji je zbor razpečal toliko izvodov omenjene edicije, da ni kril vseh stroškov. Po sklepu predlanske banovinske skupščine je zbor razposlal naknadno višje organiziranim šolam okoli 300 izvodov. 150 šol pa je delo vrnilo. Dokler ni UPZ kril

Stanovska organizacija JUU

Dabilia

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR DESNI BREG bo zborovalo v soboto, dne 22. junija 1940., ob 9. uri v Mariboru — Narodni dom z naslednjim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo. 2. Proračun za leto 1940./41. 3. Predlogi za banovinsko in državno skupščino. 4. Volitev delegatov. 5. Predavanje: Ledinek Miloš: Struktura učne snovi in strnjnost. 6. Predlogi in slučajnosti.

Odbor.

Poročila

+ JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOL. — ZAH. DEL je priredilo 25. maja ekskurzijo v Kranj. Udeležba je bila bolj slaba. Prisotnih je bilo le 46 % članov. Morda radi visoke številke na koledarju.

V Kranju nas je na kolodvoru čakal predsednik kranjskega učiteljskega društva tov. Rant Franc, ki nam je izposloval tudi dovoljenje za ogled tekstilne tovarne v Stražišču in gumi tovarne Semperit v Kranju. Najprej smo šli v Stražišče. Čeprav je delo v tovarni precej omejeno, smo vendar natančno videli pot niti od navijanja in barvanja preko tkanja v blago, pranje, barvanje, škrobljenje in likanje blaga in končno pakiranje v omote za prodajo.

Učiteljska fiskarna

—t Sprejemni izpiti za I. razred srednjih šol se bližajo. Priporočamo Mlakar-Kozina: Slovnica in računski snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Broširano 10 din.

—t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižici 5 din. Pri večjem odjemu 10 % popust.

—t Rabite pisarniške potrebščine, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se do Knjižarne Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Če Vam je priročneje, pojdite v njeno podružnico v Mariboru.

ZAMENJAM MESTO ob železnici na šest-razrednici z upraviteljem na manjši šoli. Naslov pri »Učit. tovarišu«.

V KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom. Knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole;

Telefon št. 28-57

stroškov druge izdaje, ni mogel začeti s pravami za izdajo nove edicije.

Ko je artistski odbor UPZ sklepal o izdaji tretjega priročnika, je moral ugotoviti samo to, da ima UPZ sicer z izdajami veliko dela in stroškov, kar pa še ne bi bilo glavna ovira za nadaljnje izdajanje, ako bi učitelstvo pridno segalo po zborovih izdajah, in da manjka predvsem razumevanja za taka dela. Zato je sklenil radi tega in radi težkih trenutnih razmer opustiti za nekaj časa vsako nadaljnje izdajanje glasbenih edicij in začeti s sistematično vzgojo učiteljev za pevovodje mladinskih zborov. Artistski odbor zbora je sklenil posvetiti pri vsakem pevskem tečaju nekaj časa za predavanje o zgodovini naše mladinske glasbe, o organizaciji in vodstvu mladinskih zborov, o posvetni, cerkveni, narodni in umetni glasbi vseh dob in smeri. Predavali bodo naši najvidnejši delavci in organizatorji na glasbenem polju. Članstvo zbora bi se tako seznanilo z vsem potrebnim za uspešno delo v mladinskem zboru, to pa bi postalo po posameznih sreskih društvih največji in najboljši propagator za mladinsko petje in glasbo sploh.

Na pevskem tečaju v januarju je že predaval tov. Pirnik o zgodovini slovenske mladinske glasbe, na pevskem tečaju v Trbovljah, ki je na žalost odpadel, pa bi tov. Šuligoj imel predavanje o praktičnem delu v mladinskem zboru.

Učiteljski pevski zboru je priredil v okviru propagande za mladinsko glasbo tudi Ribičičevo pravljico igrano »V kraljestvu pačkov« z namenom, dvigniti pri mladini in javnosti sploh interes za mladinske spevoigre, obenem pa dati skladateljem pobudo za ustvaritev novih del. Čisti dobiček je namenil fondu za odkup Prešernove rojstne hiše. Ljubljanska opera je bila sicer štirikrat do zadnjega kottička razprodana, a nabava potrebnih rekvizitov in garderobe ter velika režija so povzročili, da fondu ni mogel izročiti najmanjšega prispevka. Deficit je pokrtil z izposojanjem garderobe in rekvizitov šolam in društvom proti primernemu odškodninskemu honorarju.

Ako torej niso UPZ uspeli vsi načrti pri njegovem stremjenju za povzdigo mladinskega petja, ne smemo iskati vzrokov samo v njegovih težkih delovnih razmerah, temveč zunaj njega, tam, kakor smo ugotovili zgoraj. Pri vseh načrtih, ki si jih je nadel UPZ ob svoji ustanovitvi, morata sodelovati članstvo zbora in celokupno naše učitelstvo, ker gotovih del UPZ ne more izvesti sam in potrebuje pomoči svojih stanovskih tovarišev in tovarišic.

V Semperitu smo videli predelavanje surovega drevesnega kavčuka z različnimi primesmi, da iz tega dobe maso za izdelovanje podpetnikov, podplatov, pnevmatik in raznih kolesnih obrocev, cevi, zamaškov in dr. Na drugi strani gumi za termofore ter stiskanje in izdelovanje teh; zopet v drugem oddelku valj za vulkaniziranje blaga in izdelovanje pnevmatik.

V obeh tovarnah je bilo osebje jako ljubeznivo, ko nam je razkazovalo in pojasnjevalo delo v posameznih oddelkih.

Ker bomo imeli junija skoro gotovo še eno zborovanje, je zborovanje v Kranju odpadlo.

Skupno kosilo je bilo v hotelu Stara pošta. Popoldne smo si ogledali poslopje nove ljudske šole, ki je gotovo ena izmed najmodernejših v naši domovini.

Zadovoljni smo se vračali na kolodvor, do koder nas je spremljal naš celodnevni »vodnik« tov. Raub, kateremu še enkrat iskrena hvala za vse.

Ker mora tov. blagajničarka napraviti ob koncu šol. leta obračun, prosi, da vsaj prve dni junija poravnamo vsi članarino za tekoče šolsko leto. Zaostankarji pa še zaostanke.

S. Vrhovec, preds. Zupančičeva, tajnika.

Novosti na knjižnem trgu

—k Slovenska pesmarica — sestavil Joža Glonar. Izdala založba »Hram« v Ljubljani 1940. Založba Hram se je odločila, da bo izdajala naše lepe narodne pesmi v posameznih zbirkah in sicer v obliki majhnih žepnih pesmaric, da bi bilo s tem omejeno, da pridejo med najširše narodne sloje. Ta knjižica, prva v tej zbirki, vsebuje na 340 straneh 300 slovenskih narodnih pesmi. Cena trdo vezani knjižici je 16 din in se dobi tudi v knjigarni Učiteljske tiskarne.

FR. P. ZAJEC izprašan optik in urar LJUBLJANA sedaj Stritarjeva ulica 6, pri franciškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, barometri, topiometri, higrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.

Gostilna „Ražem“ Ljubljana — Žabjek

Prvovrstna primorska kuhinja, izborna vina in vedno sveže pivo. — Cenjenemu učitelstvu se priporoča Zoran Ražem